

Lausunto lähetetään: StV@eduskunta.fi

Asia: VNS 2/2022 Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2023—2026

Lapin hyvinvointialueen lausunto

Lapin hyvinvointialue keskittyy lausunnossaan selonteon kohtaan 6. Hyvinvointialueiden talous.

Hyvinvointialueiden rahoitus

Selonteon mukaan hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain mukaisesti hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan jo 1.12.2022. Lapin hyvinvointialue on jo lausunnossaan koskien hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamista kantanut huolta hyvinvointialueiden maksuvalmiudesta. Lapin hyvinvointialueella nähdään hyvänä, että hyvinvointialueelle kohdennetaan maksuerä jo joulukuun alkuun 2022, koska vuoden vaihteeseen kohdentuu jo merkittävästi ostolaskuja, joissa eräpäivät ovat vuoden 2022 puolella, vaikka maksu koskee vuotta 2023. Näin esimerkiksi leasingmaksut. Asiassa nähdään kylläkin suurena heikkoutena se, että kohdennettava maksu on osa tammikuun erästä. Vuoden alkuun kohdentuu merkittäviä maksettavia ostolaskuja, joissa veloitetaan koko vuoden veloitusta kerralla. Erittäin merkittäviä tällaisia maksettavia eriä ovat mm. potilasvakuutusmaksu ja ict-järjestelmien vuosimaksut. Lisäksi vuoden 2023 alussa on turvattava heti koko hyvinvointialueen työntekijöiden palkkojen maksu. Huomioitavaa on myös tässä yhteydessä muutuskustannukset, jotka selonteossa on erikseen käsitelty. Lapin hyvinvointialue esittää, että joulukuussa 2022 maksettava erä ei ole osa tammikuun erää. Lisäksi Lapin hyvinvointialue esittää tammikuulle 2023 kohdennettavan normaalista poikkeavan hiukan korkeamman erän, jotta hyvinvointialueen maksuvalmius turvataan vuoden 2023 alussa. Joulukuun 2022 ja tammikuun 2023 erityiserät voidaan tasoittaa vuoden 2023 aikana tehtävinä tasauksina. Rahoituksen jälkijättöisyys kuluihin nähden esim. vuoden 2024 maksettavan kertakorvauksen osalta on osaltaan heikentämässä hyvinvointialueen maksuvalmiutta vuonna 2023. Ongelmana on, että hyvinvointialue ei voi ottaa talousarviolainaa, vaan lainanottovaltuus koskee vain investointeja. Tästä Lapin hyvinvointialue on kirjannut myös lausuntoonsa koskien hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamista.

Hyvinvointialueille siirtyvät valtionavustukset

Selonteon mukaan kunnallisella pelastustoimella on oikeus saada öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisista kalustohankintojen ja torjuntavalmiuden ylläpidon kustannuksista korvaus Öljysuojarahastosta. Selonteon mukaan, koska kun pelastustoimi siirtyy osaksi hyvinvointialueiden toimintaa, joka rahoitetaan valtion talousarviosta, ei ole enää perustetta edellä mainituille korvauksien maksamisille. Lapin hyvinvointialueen näkemyksen mukaan perusteet näihin kohdennettavista korvauksista eivät poistu, vaikka hyvinvointialueen toiminta on valtion rahoittamaa. Lain öljysuojarahaston (1406/2004) 18 §:n 1 mom. mukaan myös valtiolle voidaan korvata alusöljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneita kustannuksia. Mikäli hyvinvointialueelta evätään

mahdollisuus näihin korvauksiin, joutuu hyvinvointialue epätasa-arvoiseen tilanteeseen verrattuna kuntaan tai valtioon, vaikka pelastustoimi on keskeinen toimija öljyvahinkojen torjumisessa.

Hyvinvointialueiden investoinnit ja lainottovaltuus

Selonteon mukaan Maakuntien tilakeskus Oy:n tehtävänä on antaa vuosittain hyvinvointialueille ja valtioneuvostolle selvitys hyvinvointialueiden tekemistä toimitiloja koskevista investointipäätöksistä ja niiden vaikutuksista hyvinvointialueiden talouteen. Lapin hyvinvointialueen näkemyksen mukaan Maakuntien tilakeskus Oy:n rooli tässä tehtävässä on jäänyt hyvinvointialueille selvittämättä. Jotta Maakuntien tilakeskus Oy voi antaa esitetyn mukaiset selvitykset esim. hyvinvointien talouteen, on tämän osalta epäselvää, kuinka selvitys tehdään ja mitä selvityksen tekeminen vaatii hyvinvointialueelta. Lapin hyvinvointialue esittää tältä osin Maakuntien tilakeskus Oy:n roolin auki kirjoittamista hyvinvointialueille.

Jari Jokela
Vt. hyvinvointialueen johtaja

Elisa Kusmin
Talouden vastuuvalmisteliija